ROYAUME DE BELGIQUE

AVIS 32.256/2

DE LA SECTION DE LÉGISLATION
DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Vice-Premier Ministre et Ministre des Affaires étrangères, le 19 septembre 2001, d'une demande d'avis, dans un délai ne dépassant pas un mois, sur un avant-projet de loi portant "assentiment à l'Accord entre les Gouvernements des Etats du Benelux (le Royaume de Belgique, le Royaume des Pays-Bas, le Grand-Duché de Luxembourg) et le Gouvernement de la République de Lettonie relatif à la réadmission des personnes en séjour irrégulier (Accord de réadmission), à l'Annexe, et au Protocole d'application, faits à Bruxelles le 9 juin 1999", a donné le 22 octobre 2001 l'avis suivant :

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 32.256/2

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 19 september 2001 door de Vice-Eerste Minister en Minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem, binnen een termijn van ten hoogste een maand, van advies te dienen over een voorontwerp van wet houdende "instemming met de Overeenkomst tussen de Regeringen van de Beneluxstaten (het Koninkrijk België, het Koninkrijk der Nederlanden, het Groothertogdom Luxemburg) en de Regering van de Republiek Letland betreffende de overname van onregelmatig verblijvende personen (Overnameovereenkomst), met de Bijlage, en met het Uitvoeringsprotocol, gedaan te Brussel op 9 juni 1999", heeft op 22 oktober 2001 het volgende advies gegeven :

L'accord de réadmission, auquel le présent projet tend à donner assentiment, a pris pour modèle celui figurant en annexe de la Recommandation du Conseil du 30 novembre 1994 concernant un accord type bilatéral de réadmission entre un Etat membre et un pays tiers, laquelle recommandait que cet accord type soit utilisé comme base de négociation avec des pays tiers pour la conclusion d'accords de réadmission [(1)].

Le présent accord présente toutefois quelques différences substantielles avec le modèle. Ces différences ne sont pas contraires à la Recommandation, dès lors que celle-ci, au demeurant non contraignante, stipule que

> "... l'accord type de réadmission doit être utilisé de manière souple par les Etats membres et qu'il peut être adapté aux besoins particuliers de parties contractantes.".

Toutefois l'adaptation qu'a faite de l'article premier de l'accord type, intitulé "Réadmission des nationaux", la version française de l'article 2 du présent accord rend celui-ci partiellement incohérent et source d'insécurité juridique.

Dans l'accord type, en effet, il est prévu à l'article premier, paragraphe 1, que l'obligation de réadmission des ressortissants de la partie contractante requise vaut également pour

> "... toute personne qui, après son entrée sur le territoire de la partie contractante requérante, a été déchue de la nationalité de la partie contractante requise et n'a pas obtenu au moins une assurance de naturalisation de la part de la partie contractante requérante.".

Quant au paragraphe 3 du même article, qui prévoit que la partie contractante requérante réadmet à son tour la personne initialement renvoyée lorsqu'il ressort de la vérification ultérieure qu'elle ne possédait pas la nationalité de la partie contractante requise au moment de sa sortie du territoire de la partie contractante requérante, il exclut en toute logique de son champ d'application le cas de la personne qui a été déchue de sa nationalité après son entrée sur le territoire de la partie contractante requérante, sans que l'intéressé ait au moins obtenu de la partie contractante l'assurance de sa naturalisation.

---

(1) J.O.C.E., (C), n° 274 du 19 septembre 1996, p. 20. Il serait utile que l'exposé des motifs mentionne cet accord type et s'explique sur les adaptations qui ont été apportées.

.../...

La version française de l'article 2 du présent accord rompt ce parallélisme entre le paragraphe 1er et le paragraphe 3. Si, en effet, le paragraphe 3 est la reproduction fidèle de l'article premier, paragraphe 3, de l'accord type, le paragraphe 1er, par contre, étend l'obligation de réadmission non seulement aux personnes déchues de la nationalité, mais aussi "aux personnes ayant perdu la nationalité de la partie contractante requise après être entrée dans le territoire de la partie contractante requérante, sans avoir obtenu la nationalité de la partie contractante requérante".

Il en résulte qu'une personne qui aurait perdu la nationalité lettonne après être entrée sur le territoire belge, sans avoir acquis la nationalité belge et sans que cette perte de nationalité résulte d'une déchéance, pourrait faire l'objet, sur la base du paragraphe 1er, d'une demande de réadmission adressée à la Lettonie, laquelle pourrait ensuite faire la demande inverse sur la base du paragraphe 3 (2).

Afin d'éviter de tels aller et retour, il serait préférable que l'accord fasse l'objet d'un protocole complémentaire, à négocier avec les autres parties contractantes, donnant à la version française de l'article 2 une lecture qui le rende cohérent.

---

(2) Il en irait également ainsi, même si l'hypothèse est plutôt théorique, d'une personne qui aurait été déchue de la nationalité lettonne, qui n'aurait pas obtenu la nationalité belge, mais qui aurait reçu l'assurance d'une naturalisation.

De overnameovereenkomst waaraan het voorliggende ontwerp instemming beoogt te verlenen, heeft als model de overnameovereenkomst die als bijlage is gevoegd bij de Aanbeveling van de Raad van 30 november 1994 betreffende een standaardmodel voor een bilaterale overnameovereenkomst tussen een Lid-Staat en een derde land, waarin wordt aanbevolen deze modelovereenkomst te gebruiken als basis voor onderhandelingen met derde landen over het sluiten van overnameovereenkomsten [(1)].

Deze overeenkomst vertoont evenwel enkele substantiële verschillen met het model. Die verschillen zijn niet in strijd met de Aanbeveling, die overigens niet dwingend is, aangezien daarin wordt bepaald :

> "... dat de Lid-Staten het standaardmodel van een overnameovereenkomst soepel moeten hanteren en dat het kan worden aangepast aan de bijzondere behoeften van de overeenkomstsluitende partijen.".

De aangepaste versie die in de Franse tekst artikel 2 van de onderhavige overeenkomst is gemaakt van artikel 1 van de modelovereenkomst, met als opschrift "Overname van eigen onderdanen", maakt dit artikel 2 evenwel gedeeltelijk inconsistent en geeft aanleiding tot rechtsonzekerheid.

In artikel 1, lid 1, van de modelovereenkomst wordt immers bepaald dat de verplichting tot overname van de onderdanen van de aangezochte overeenkomstsluitende partij eveneens geldt voor

> "... personen wie na binnenkomst op het grondgebied van de verzoekende overeenkomstsluitende partij de nationaliteit van de aangezochte overeenkomstsluitende partij ontnomen is en die niet ten minste een naturalisatietoezegging van de kant van de verzoekende overeenkomstsluitende partij hebben ontvangen.".

Lid 3 van hetzelfde artikel, waarin wordt bepaald dat de verzoekende overeenkomstsluitende partij op haar beurt de oorspronkelijk teruggewezen persoon overneemt wanneer uit een later onderzoek blijkt dat deze op het moment van het verlaten van het grondgebied van de verzoekende overeenkomstsluitende partij niet de nationaliteit van de aangezochte overeenkomstsluitende partij had, houdt logischerwijze

---

(1) PBEG, (C), nr. 274 van 19 september 1996, blz. 20. Het zou nuttig zijn deze modelovereenkomst op te nemen in de memorie van toelichting en uitleg te verstrekken omtrent de wijzigingen die erin zijn aangebracht.

buiten zijn werkingssfeer het geval van de persoon die na binnenkomst op het grondgebied van de verzoekende overeenkomstsluitende partij de eigen nationaliteit is ontnomen, zonder ten minste een naturalisatietoezegging van de kant van de verzoekende overeenkomstsluitende partij te hebben ontvangen.

De Franse versie van artikel 2 van de onderhavige overeenkomst verbreekt dit parallellisme tussen lid 1 en lid 3. Is lid 3 immers de getrouwe weergave van artikel 1, lid 3, van de modelovereenkomst, lid 1 daarentegen, breidt de verplichting tot overname niet alleen uit tot de personen wier nationaliteit "is ontnomen" ("a déchu"), maar tevens tot personen die, na binnenkomst op het grondgebied van de Staat van de verzoekende Overeenkomstsluitende Partij, de nationaliteit van de Staat van de aangezochte Overeenkomstsluitende Partij "hebben verloren" "ayant perdu", zonder de nationaliteit van de Staat van de verzoekende Overeenkomstsluitende partij te hebben ontvangen.

Daaruit volgt dat voor een persoon die zijn Letlandse nationaliteit zou hebben verloren nadat hij is binnengekomen op het Belgische grondgebied, zonder de Belgische nationaliteit te hebben verkregen en zonder dat dit nationaliteitsverlies het gevolg is van een vervallenverklaring, op grond van lid 1, een verzoek tot overname zou kunnen worden gedaan gericht aan Letland, welk land vervolgens het omgekeerde verzoek zou kunnen doen op grond van lid 3 [(2)].

Om zulks te voorkomen zou het verkieslijk zijn dat omtrent deze overeenkomst een aanvullend protocol wordt uitgewerkt, waarover moet worden onderhandeld met de andere overeenkomstsluitende partijen, om de Franse versie van artikel 2 zo te redigeren dat de tekst een samenhangend geheel vormt.

---

(2) Zulks zou eveneens het geval zijn, ook al is die mogelijkheid veeleer theoretisch, voor een persoon wie de Letlandse nationaliteit zou zijn ontnomen, die de Belgische nationaliteit niet zou hebben verkregen, maar die een naturalisatietoezegging zou hebben ontvangen.

La chambre était composée de

Messieurs de Heren	Y. KREINS,	président de chambre, kamer voorzitter,
	P. VANDERNOOT, J. JAUMOTTE,	conseillers d'Etat, staatsraden,
	J. van COMPERNOLLE, B. GLANSDORFF,	assesseurs de la section de législation, assessoren van de afdeling wetgeving,
Madame Mevrouw	B. VIGNERON,	greffier, griffier.

De kamer was samengesteld uit

Le rapport a été présenté par M. L. DETROUX, auditeur. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par Mme V. FRANCK, référendaire adjoint.

Het verslag werd uitgebracht door de H. L DETROUX, auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door Mevr. V. FRANCK, adjunct-referendaris.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. J. JAUMOTTE.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. J. JAUMOTTE.

LE GREFFIER - DE GRIFFIER,

LE PRÉSIDENT - DE VOORZITTER,

B. VIGNERON

Y. KREINS